

Bài 11. SẢN XUẤT VÀ BẢO QUẢN GIỐNG CÂY TRỒNG (1 tiết)

I. MỤC TIÊU BÀI HỌC

Sau bài này, GV phải làm cho HS :

1. Biết được quy trình sản xuất giống cây trồng, cách bảo quản hạt giống.
2. Có ý thức bảo vệ các giống cây trồng nhất là các giống quý, đặc sản.

II. NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Gợi ý phân bố bài giảng

Bài có 2 phần, trong đó phần I là trọng tâm.

I. Sản xuất giống cây trồng

II. Bảo quản hạt giống cây trồng

2. Một số kiến thức bổ sung

Trong quá trình gieo trồng, do nhiều nguyên nhân khác nhau làm cho đặc điểm riêng của giống dần dần bị mất đi. Những thay đổi làm suy giảm hoặc mất đi những đặc tính quý của giống gọi là sự thoái hoá của giống. Các giống thoái hoá cho năng suất thấp và chất lượng nông sản kém. Để bảo đảm năng suất và chất lượng nông sản cần có những lô hạt giống nguyên chủng. Quá trình áp dụng các biện pháp kĩ thuật liên hoàn nhằm khôi phục lại những đặc tính vốn có của giống gọi là quá trình phục tráng giống. Quá trình phục tráng giống phải tiến hành trong 3 năm :

Năm thứ 1. Gieo hạt giống cần phục tráng, chọn hạt của cây có đặc tính tốt.

Năm thứ 2. Gieo hạt giống của cây tốt thành từng dòng riêng, so sánh đánh giá dòng lần thứ 1, chọn các dòng tốt nhất.

Năm thứ 3. Nhân sơ bộ các dòng, so sánh đánh giá dòng lần thứ 2. Chọn dòng tốt nhất. Hạt của dòng này là hạt giống đã được phục tráng.

Hạt giống đã được phục tráng được dùng làm vật liệu khởi đầu cho quá trình sản xuất hạt giống cây trồng.

III. GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Chuẩn bị bài giảng

1.1. Chuẩn bị nội dung

– Nghiên cứu SGK.

– Đọc thêm Giáo trình Giống cây trồng, NXB Nông nghiệp, Hà Nội, 1997.

1.2. Chuẩn bị đồ dùng dạy học

Phóng to sơ đồ 3, hình 15, 16, 17 SGK và sưu tầm thêm tranh ảnh khác về sản xuất giống cây trồng.

2. Các hoạt động dạy học

2.1. Hoạt động 1. Giới thiệu bài học

Ở bài trước chúng ta đã biết giống cây trồng là yếu tố quan trọng quyết định năng suất và chất lượng nông sản. Muốn có nhiều hạt giống, cây giống tốt phục vụ sản xuất đại trà chúng ta phải biết quy trình sản xuất giống và làm tốt công tác bảo quản giống cây trồng.

Học xong bài này yêu cầu HS phải đạt được 2 mục tiêu đã nêu trong SGK.

2.2. Hoạt động 2. Giới thiệu quy trình sản xuất giống cây trồng bằng hạt

Trước hết GV sử dụng thông tin ở mục 2 phần II giảng giải cho HS hiểu thế nào là phục tráng duy trì đặc tính tốt của giống. Nếu có điều kiện GV giới thiệu sơ lược quy trình phục tráng giống. Sau đó GV yêu cầu HS quan sát kỹ sơ đồ sản xuất giống bằng hạt trong SGK. GV đặt ra các câu hỏi nhỏ cho từng HS trả lời. Có thể tham khảo một số câu hỏi sau đây : quy trình sản xuất giống bằng hạt được tiến hành trong mấy năm, nội dung công việc của năm thứ 1, thứ 2... là gì ? Bằng những thông tin trong SGK, HS có thể trả lời các câu hỏi này một cách dễ dàng. Để khắc sâu kiến thức phần này, GV có thể gọi HS lên bảng vẽ lại sơ đồ sản xuất giống bằng hạt và dựa vào sơ đồ nói lại nội dung quy trình sản xuất giống. GV cần giải thích thế nào là hạt giống siêu nguyên chủng, nguyên chủng. Hạt giống siêu nguyên chủng có số lượng ít nhưng chất lượng cao (độ thuần khiết cao, không bị sâu, bệnh...). Hạt giống nguyên chủng là hạt có chất lượng cao được nhân ra từ hạt giống siêu nguyên chủng.

2.3. Hoạt động 3. Giới thiệu phương pháp sản xuất giống cây trồng bằng nhân giống vô tính.

Nội dung phần này là những kiến thức phổ thông, dễ hiểu. Sau khi quan sát kĩ các hình vẽ, HS sẽ trả lời được các câu hỏi : thế nào là giâm cành ; ghép mắt (hoặc cành), chiết cành ? Để giúp HS hiểu sâu thêm, GV có thể đặt ra các câu hỏi phụ như : Tại sao khi giâm cành người ta phải cắt bớt lá (Để giảm bớt cường độ thoát hơi nước giữ cho hom giống không bị héo). Tại sao khi chiết cành người ta phải dùng nilon bó kín bầu đất lại ? (Để giữ ẩm cho đất bó bầu và hạn chế xâm nhập của sâu, bệnh).

Kết thúc phần này HS phải nắm được :

- Giâm cành : từ một đoạn cành cắt rời khỏi thân mẹ đem giâm vào cát ẩm, sau một thời gian từ cành giâm hình thành rễ.
- Ghép mắt (ghép cành) : lấy mắt ghép (hoặc cành ghép) ghép vào một cây khác (gốc ghép).
- Chiết cành : bóc một khoanh vỏ của cành, sau đó bó đất. Khi cành đã ra rễ thì cắt khỏi cây mẹ và trồng xuống đất.

2.4. Hoạt động 4. Giới thiệu điều kiện và phương pháp bảo quản hạt giống cây trồng

GV giảng giải cho HS hiểu nguyên nhân gây ra hao hụt về số lượng, chất lượng hạt giống trong quá trình bảo quản là do hô hấp của hạt, sâu, mọt và bị chim, chuột ăn... Hô hấp của hạt phụ thuộc vào độ ẩm của hạt, độ ẩm và nhiệt độ nơi bảo quản. Nhiệt độ, ẩm độ càng cao thì hô hấp càng mạnh nên hao hụt càng lớn. Sau khi cung cấp các thông tin này, GV có thể nêu ra các câu hỏi để HS trả lời xây dựng bài. Ví dụ : tại sao hạt giống đem bảo quản phải khô ? Tại sao hạt giống đem bảo quản phải sạch, không lẫn tạp chất ?...

2.5. Hoạt động 5. Tổng kết bài học.

- GV gọi 1 hoặc 2 HS đọc phần "*Ghi nhớ*".
- Nêu câu hỏi củng cố bài, gọi HS (hoặc để HS tự nguyện) trả lời.
- Đánh giá giờ học đã đạt mục tiêu của bài để ra chưa ?
- Dặn dò HS trả lời câu hỏi ở cuối bài và đọc trước bài 12 SGK.